

DICTUM

BIULETYN FUNDACJI „QUOMODO”
Im. Króla Stanisława Leszczyńskiego

SENTENCJE

Vol. X grudzień 2010 wydanie cyfrowe jako @-biuletyn w formacie PDF

„Dążymy do wzbudzenia u młodych smaku i zamiłowania do lektury dzieł wybitnych pisarzy, kto bowiem znajdzie upodobanie w czytaniu dobrych książek, ten już prawie nie potrzebuje nauczyciela”.

Stanisław Konarski

MMX

Hieronim Franciszek Konarski herbu Gryf, imię zakonne Stanisław od świętego Wawrzyńca (ur. 30 września 1700 w Żarczycach Dużych, zm. 3 sierpnia 1773 w Warszawie) - pisarz, pedagog, publicysta, reformator szkolnictwa i założyciel Collegium Nobilium w roku 1740, pijar, nazywany *patriarchą polskich pijarów*.

Pochodził ze szlacheckiej rodziny, jego matka - Helena z Czerwińskich, blisko spokrewniona z możnym rodem Tartów. Ojciec Jerzy piastował godność kasztelana zawichojskiego. Stanisław Konarski wcześniej stracił rodziców, po ich śmierci znalazł się pod opieką wuja Antoniego Czerwińskiego. W 1709 oddany został do kolegium pijarskiego w Piotrkowie, mieście trybunalskim. W 1715 wstąpił do zakonu pijarów i rozpoczął nowicjat w Podolińcu, tak jak jego bracia: Stanisław (Antoni) i Władysław (Ignacy). W Podolińcu przez 7 lat związany jest ze sławnym w całej Polsce, bardzo zasłużonym Kolegium Pijarów, specjalizuje się w naukach humanistycznych, zostaje nauczycielem składni i poezji, a także zajmuje się pracą katechetyczną i filozofią. W 1722 - wysłany został przez władze zakonne do Warszawy jako nauczyciel retoryki w tamtejszym kolegium pijarskim. Było to dla młodego Konarskiego wspaniałą okazją do kształcenia wymowy, wygłaszania mów, oracji i okolicznościowych kazań. W tych latach powstają jego pierwsze dzieła - cykl wierszy do Matki Boskiej - silnie stylizowanych i wzorowanych na Sarbiewskim, twór naśladownictwa szkolnego, jak sam kiedyś o nich powie. Stanisław Konarski odkrywa wtedy czczość i bezwartościowość nauk, które pobierał.

Dzięki pomocy wuja Jana Tarty wyjeżdża do Italii. Ukończył rzymskie *Collegium Nasarenum*, którego rektorem w owym czasie był Paolino Chellucci. Konarski studiował m.in. we Francji i w Niemczech. W 1730 z inspiracji Józefa Andrzeja Załuskiego rozpoczął pracę edytorską nad zbiorem konstytucji i praw sejmowych - *Volumina Legum*.

Po śmierci Augusta II popiera Leszczyńskiego i wydaje kilka dzieł politycznych, postępuje do Paryża zabiegając o poparcie dla Leszczyńskiego. Podróże do Francji dają możliwość zapoznania się z nowoczesnymi myślami o wychowaniu i nauczaniu. Poznaje dorobek francuskiego oświecenia, zajmuje się ideami Locke'a i Rollina.

W roku 1740 zakłada w Warszawie Collegium Nobilium

W swoim 4-tomowym traktacie politycznym *O skutecznym rad sposobie* (1760-1763) przedstawił błędy ustrojowe i dał zarys reformy państwowej.

Głównie zajmował się rozważaniami etycznymi. Napisał *Mowę o kształtowaniu człowieka uczciwego i prawego obywatela*. Człowiek porządny to taki, który nie występuje przeciwko honorowi, nie oszukuje, dotrzymuje słowa i szanuje prawo. Jedyłą gwarancją tego zachowania jest religia, która nakłania do dobrego i odstrasza od złego, przekształca grzeszną naturę człowieka skalaną grzechem pierwotnym.

Innym ważnym wyznacznikiem ludzkiego postępowania ma być zasada sprawiedliwości - reguła kantowskiego imperatywu. Duże znaczenie obowiązku wobec przodków, władców, przyjaciół, sług (skrupulatne optacanie usług). Zdaniem Konarskiego należy dążyć do zdobycia jak największej liczby przyjaciół, bo kontakty towarzyskie oparte na cnotce, nie na wygodzie, w pewnym stopniu wychowują.

Interesujący jak na owe czasy był pogląd Konarskiego, iż wszyscy ludzie są równi. Prawdziwe szlachectwo rozumiał jako kultywowanie cnoty, krytykował moralne wykroczenia szlachty - dumę, pychę, pieniactwo i pijaństwo. Za pierwszą cnotę w wychowaniu moralnym uważał postuszeństwo (*O skutecznym rad sposobie*).

Stanisław Konarski postulował w szkolnictwie:

- nacisk na wiedzę praktyczną
- nauczanie przedmiotów przyrodniczych
- nauczanie języka narodowego
- odsunięcie na dalszy plan łaciny i retoryki
- odrzucenie pustej erudycji
- wprowadzenie zajęć manualnych i fizycznych
- postawę chrześcijańską
- duchowy rozwój ucznia
- **prymat moralności nad uczonością [dop. „QUOMODO”]**

Jest także autorem *Ordynacji wizytacji apostolskich*, gdzie w części I znajduje się pierwszy zarys etyki zawodowej nauczyciela, a zagadnieniu wychowania podporządkowana jest m.in. retoryka i nauki szczegółowe. W 1771 r. został wyróżniony przez króla Stanisława Augusta Poniatowskiego medalem *Sapere auso*, czyli *Temu, który odważył się być mądrym*.

Pochowany w kościele o.o. pijarów przy ul. Długiej. Prochy Stanisława Konarskiego i innych pijarów zostały po powstaniu listopadowym usunięte przez Rosjan z kościoła przy ul. Długiej w Warszawie, gdy rosyjskie władze zaborcze przekazały kościół Rosyjskiej Cerkwi Prawosławnej, skrycie pochowany w *blżej nieznanym miejscu*, w zbiorowej, nieoznaczonej mogile pod alejką^[3] między kwaterami 7 i 9 na Cmentarzu Powązkowskim (miejsce mogiły wskazuje tablica z napisem: "w pobliżu tej tablicy spoczywają pod drogą cmentarną w nieoznakowanej mogile zbiorowej usunięci przez zaborcę z kościoła przy ul. Długiej po Powstaniu Listopadowym i tu skrycie pogrzebani księża pijarzy:... ks. Stanisław Konarski +1773 reformator szkolnictwa, wychowawca narodu polskiego ... I wielu innych... Requiescant in pace" wmurowana z inicjatywy o. Innocentego Buby - zob. zdjęcie) w ścianę zakrystii kościoła pw. św. Karola Boromeusza na cmentarzu katolickim na Powązkach. Ignacy Krasicki napisał *nagrobek* Konarskiemu (pisownia oryginalna):

*Ten co pierwsze zdziczone ciął gałęzie wzniosłe,
I śmiał ścieżki odkrywać wiekami zaroste,
Co nauki, co miłość kraiu wzniosł i krzepił,
W cieniu laurów spoczywa, które sam zaszczeplił.*

Źródło: Wikipedia: http://pl.wikipedia.org/wiki/Stanis%C5%82aw_Konarski

Można nas wesprzeć:

Nasze konto bankowe: PNB Paribas Bank O/Poznań nr 81 1600 1084 0004 0501 7361 1001

Wydawnictwo
„WIENIAWA QUOMODO”

ISBN 978-83-926157-0-5

wydanie cyfrowe PDF
AD MMX

© 2010 Copyright: Fundacja im. Króla Stanisława Leszczyńskiego
„QUOMODO”

